

FORSKELSELØB FOR KONTANTHJÆLSMODTAGERE – BESKEDEN VIRKNING AF FINANSLOVSAFTALEN FOR 2014

Finanslovsaftalen for 2014 øger det generelle jobfradrag med op til 1.200 kr. om året og jobfradraget for enlige forsørgere med op til 9.100 kr. Derudover forhøjes bundfradraget i forbindelse med modregning i kontanthjælpen med knap 10 kr. pr. arbejdstime. Den samlede virkning på forskelsbeløbet i 2014 i forhold til et lavtlønsjob er 22 kr. pr. måned for enlige ikke-forsørgere og 180 kr. om måneden for enlige forsørgere. For et kontanthjælpspar uden børn øges forskelsbeløbet med ca. 600 kr. om måneden i 2014. For kontanthjælpspar med børn er gevinsten ca. 350-700 kr. om måneden (som følge af øget jobfradrag + øget bundfradrag for modregning). Da forhøjelsen af jobfradragene reelt er en fremrykning af allerede vedtagne stigninger, har det ingen langsigtet effekt på forskelsbeløbene. Det er alene forhøjelsen af bundfradraget i forbindelse med modregning, som medfører varige incitamentsændringer. For et kontanthjælpspar øges jobgevinsten med ca. 350-700 kr. om måneden, når skattereformen er fuldt indfaset. Det betyder, at det økonomiske incitament til at tage et lavtlønsjob for mange kontanthjælpsmodtagere over 30 år med børn fortsat er meget beskedent. I 2014 er gevinsten ved tage et job for en enlig kontanthjælpsmodtager med 1 eller 2 børn fortsat under 1000 kr. om måneden eller ca. 50 kr. pr. arbejdsdag. I 2023 er jobgevinsten vokset lidt til godt 1100-1400 kr. (55-70 kr. om dagen). Det svarer til en nettokompensationsgrad på ca. 90 pct. For kontanthjælpspar med børn er der en gevinst på under 900 kr. om måneden ved, at den ene tager et job. I 2023 er incitamenterne ikke mærkbart forbedret. Nettokompensationsgraden for et kontanthjælpspar ligger i 2023 på mellem 94 og 96 pct. i forhold til et lavtlønsjob.

Tiltag på Finansloven som påvirker forskelsbeløb

Finanslovsaftalen for 2014 indeholder 3 tiltag, som direkte påvirker kontanthjælpsmodtageres gevinst ved at tage et lavtlønsjob.

1. Det generelle beskæftigelsesfradrag forhøjes fra med 0,4 pct. point fra 7,25 pct. til 7,65 pct. samtidig med, at loftet hæves fra 23.800 kr. til 25.000 kr.
2. Beskæftigelsesfradraget for enlige forsørgere forhøjes med 2,8 pct. point fra 2,6 til 5,4 pct. samtidig med, at loftet hæves med 9.100 kr. fra 8.600 kr. til 17.700 kr.
3. Bundfradraget i forbindelse med modregning i kontanthjælpen forhøjes med knap 10 kr. pr. arbejdstime fra 15,50 kr. til 25,00 kr.

Effekten af aftalen

Forhøjelsen af det generelle jobfradrag og jobfradraget for enlige forsørgere har ingen varig virkning, da der er tale om en fremrykning af allerede vedtagne stigninger. På lang sigt er det således kun forhøjelsen af bundfradraget i forbindelse med modregningen i kontanthjælpen, som påvirker forskelsbeløbet.

Forhøjelsen af det generelle beskæftigelsesfradrag giver i 2014 en årlig gevinst på 270 kr. (22 kr. om måneden) for en fuldtidsbeskæftiget i et lavtlønsjob til 115 kr. i timen. Dette er en midlertidig forbedring af jobincitamentet, jf. ovenstående.

Forhøjelsen af beskæftigelsesfradraget for enlige forsørgere giver i 2014 en årlig gevinst på 1.900 kr. om året (158 kr. om måneden) for en enlig forsørger, som er fuldtidsbeskæftiget i et lavtlønsjob til 115 kr. i timen. Hertil kommer effekten af forhøjelsen af jobfradraget for alle beskæftigede, svarende til 22 kr. om måneden. Dermed bliver den samlede jobgevinst for den enlige kontanthjælpsmodtager med børn 180 kr. (22 + 158 kr.) om måneden i 2014. Dette er en midlertidig forbedring af jobincitamentet, jf. ovenstående.

For et par på kontanthjælp betyder forhøjelsen af bundfradraget, at såfremt den ene tager et lavtlønsjob, vil partneren kunne beholde en større del af sin kontanthjælp. For et kontanthjælpspar uden børn øges gevinsten i 2014 ved et lavtlønsjob med 580 kr. om måneden i 2014, når der tages højde for aftrapning af boligsikring. Hertil kommer det øgede jobfradrag på 22 kr. om måneden således, at den samlede gevinst bliver på ca. 600 kr. om måneden. Tilsvarende er gevinsten for et kontanthjælpspar med børn ca. 350-700 kr. om måneden.

Forskelsbeløb i 2014 og 2023

Forskelsbeløbene i 2023 er højere end i 2014 som følge af skattereformen, som udvider beskæftigelsesfradragene og afdæmper væksten i overførselsindkomster. I modsat retning trækker dog, at skatteværdien af beskæftigelsesfradragene mindskes som følge af, at sundhedsbidraget erstattes med en højere bundskat, hvilket mindsker skatteværdien af jobfradragene.

Enlige

Det er først og fremmest kontanthjælpsmodtagere med børn, som har små forskelsbeløb i forhold til et lavtlønsjob. I 2014 er gevinsten ved tage et job for en enlig kontanthjælpsmodtager med 1 eller 2 børn fortsat under 1000 kr. om måneden eller ca. 50 kr. pr. arbejdsdag. Skattereformen har en vis positiv effekt på forskelsbeløbene 2023. I 2023 er jobgevinsten derfor vokset lidt til godt 1100-1400 kr. (55-70 kr. om dagen). Det svarer til en nettokompensationsgrad på ca. 90 pct. Der er i beregningerne i tabel 1 og 2 lagt til grund, at kontanthjælpsmodtageren betaler A-kasse- og fagforeningskontingent, når vedkommende kommer i job. Desuden er der antaget transportomkostninger for 600 kr. om måneden, hvilket er lavere end de 900 kr., som er den gennemsnitlige transportudgift for en beskæftiget (ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriet), jf. boks bakerst i analysen.

Tabel 1. Forskelsbeløb ekskl. særlig støtte for enlige kontanthjælpsmodtagere over 30 år ift. lavtlønsjob til 115 kr./time, 2014 niveau

	Enlig, 2014-regler				Enlig, 2023-regler			
	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn
Forskelsbeløb, før FL2014	3.096	545	768	1.044	3.501	1.126	1.431	1.707
Ændring sfa. FL2014	22	180	180	180	0	0	0	0
Forskelsbeløb, efter FL2014	3.118	725	948	1.224	3.501	1.126	1.431	1.707

Kilde: Egne beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets Familietypemodell.

Par

For kontanthjælpspar med børn er der i 2014 en gevinst på under 900 kr. om måneden ved, at den ene tager et job. I 2023 er incitamentene ikke mærkbart forbedret. I 2023 udgør gevinsten for et kontanthjælpspar med børn ca. 200-600 kr. om måneden. Nettokompensationsgraden for kontanthjælpsmodtagere ligger på mellem 94 og 96 pct. i forhold til et lavtlønsjob.

Tabel 2. Forskelsbeløb ekskl. særlig støtte for kontanthjælpspar over 30 år ift. lavtlønsjob til 115 kr./time, 2014 niveau

	Par hvor den ene tager et job, 2014-regler				Par hvor den ene tager et job, 2023-regler			
	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn	0 børn	1 barn	2 børn	3 børn
Forskelsbeløb, før FL2014	565	115	-9	-201	678	-70	62	-130
Ændring sfa. FL2014	602	712	461	365	730	690	439	343
Forskelsbeløb, efter FL2014	1.168	827	452	165	1.408	619	500	213

Kilde: Egne beregninger på Økonomi- og Indenrigsministeriets Familietypemodell.

Boks 1 . Beregningsantagelser

Beregningerne viser, hvor stor en gevinst en kontanthjælpsmodtager opnår ved at gå fra kontanthjælp til et fuldtidsjob til 115 kr. i timen. Størrelsen på gevinsten afhænger af en række forhold, som det er nødvendigt at lave antagelser om:

Transportudgifter: Det er antaget, at transportudgifterne til og fra arbejde beløber sig til 600 kr. om måneden. Til sammenligning kan oplyses, at Økonomi- og Indenrigsministeriet har estimeret, at de gennemsnitlige transportomkostninger for en fuldtidsbeskæftiget er ca. 900 kr. om måneden.

A-kasse og fagforeningskontingent: Det er antaget, at kontanthjælpsmodtageren ved overgang til beskæftigelse melder sig ind i en fagforening og en A-kasse. Udgifterne til fagforening og A-kasse på ca. 740 kr. om måneden efter skat er hentet fra Økonomi- og Indenrigsministeriets Familietypemodell. Denne antagelse er i overensstemmelse med tidligere beregninger fra Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Daginstitution: Udgifterne til daginstitution er hentet fra Økonomi- og Indenrigsministeriets Familietypemodell. Alderen på eventuelle børn påvirker forskelsbeløbet for par med børn via udgifter til daginstitution. Jo yngre børnene er, desto større bliver udgifterne til daginstitution. Da en kontanthjælpsmodtager i et parforhold typisk betaler en mindre andel af udgifterne til daginstitution end en fuldtidsbeskæftiget i et parforhold, vil forskelsbeløbet blive mindre, desto større udgifterne til daginstitution er. Det er antaget, at det første barn er i børnehaven, det andet barn i SFO og det tredje barn i vuggestue.

Boligudgifter: Da kontanthjælpsmodtagere typisk får en større andel af deres boligudgifter dækket via boligsikring og særlig støtte, vil forskelsbeløbet alt andet lige blive mindre, desto større boligudgifterne er. De specifikke antagelser om boligudgifter kan aflæses i bilagstabellerne.

Bilagstabeller

Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Kontant-hjælp	Fuldtids-arbejde	Kontant-hjælp	Fuldtids-arbejde	Kontant-hjælp	Fuldtids-arbejde	Kontant-hjælp	Fuldtids-arbejde
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer
Bruttoløn	0	223.420	0	223.420	0	223.420	0	223.420
Kontanthjælp	130.428	0	172.596	0	172.596	0	172.596	0
Indkomst i alt	130.428	223.420	172.596	223.420	172.596	223.420	172.596	223.420
Arbejdsmarkedsbidrag	0	17.614	0	17.614	0	17.614	0	17.614
Skat	30.032	50.560	45.528	46.618	45.228	46.318	45.228	46.318
Indkomst efter skat	100.396	155.246	127.068	159.187	127.368	159.487	127.368	159.487
Husleje	33.763	33.763	48.768	48.768	56.271	56.271	60.022	60.022
Vand, varme, el	11.885	11.885	16.051	16.051	18.716	18.716	20.644	20.644
ATP, A-kasse, fagforening	3.240	14.669	3.240	14.669	3.240	14.669	3.240	14.669
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	48.888	66.317	68.059	85.488	78.227	95.656	83.906	101.335
Boligstøtte	5.064	5.064	24.072	18.084	32.568	29.256	36.012	36.012
Børnerelaterede ydelser	0	0	39.864	39.864	71.372	71.372	109.528	109.528
Rådighedsbeløb ekskl. særlig støtte	63.556	93.993	122.945	131.647	156.500	164.459	203.656	203.692
Rådighedsbeløb pr. md. ekskl. særlig støtte	4.714	7.833	10.245	10.971	12.757	13.705	15.750	16.974
Forskelsbeløb ekskl. særlig støtte	3.118		725		948		1.224	
Nettokompensationsgrad ekskl. særlig støtte	0,69		0,91		0,92		0,92	

Tabel B2. Rådighedsbeløb for en enlig på kontanthjælp eller i lavtlønsjob, 2023-regler								
Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	Kontant- hjælp 0 timer	Fuldtids- arbejde 37 timer	Kontant- hjælp 0 timer	Fuldtids- arbejde 37 timer	Kontant- hjælp 0 timer	Fuldtids- arbejde 37 timer	Kontant- hjælp 0 timer	Fuldtids- arbejde 37 timer
Bruttoløn	0	223.420	0	223.420	0	223.420	0	223.420
Kontanthjælp	124.008	0	164.064	0	164.064	0	164.064	0
Indkomst i alt	124.008	223.420	164.064	223.420	164.064	223.420	164.064	223.420
Arbejdsmarkedsbidrag	0	17.614	0	17.614	0	17.614	0	17.614
Skat	27.627	50.175	42.332	46.347	42.032	46.047	42.032	46.047
Indkomst efter skat	96.381	155.631	121.732	159.459	122.032	159.758	122.032	159.758
Husleje	33.763	33.763	48.768	48.768	56.271	56.271	60.022	60.022
Vand, varme, el	11.885	11.885	16.051	16.051	18.716	18.716	20.644	20.644
ATP, A-kasse, fagforening	3.240	14.477	3.240	14.477	3.240	14.477	3.240	14.477
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	0	0	0	0	0	0
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	48.888	66.125	68.059	85.296	78.227	95.464	83.906	101.143
Boligstøtte	5.064	5.064	25.068	18.084	32.568	29.256	36.012	36.012
Børnerelaterede ydelser	0	0	39.864	39.864	71.372	71.372	109.528	109.528
Rådighedsbeløb ekskl. særlig støtte	59.541	94.570	118.605	132.111	151.164	164.922	198.320	204.155
Rådighedsbeløb pr. md. ekskl. særlig støtte	4.380	7.881	9.884	11.009	12.312	13.744	15.306	17.013
Forskelsbeløb ekskl. særlig støtte	3.501		1.126		1.431		1.707	
Nettokompensationsgrad ekskl. særlig støtte	0,66		0,89		0,89		0,90	

Tabel B3. Rådighedsbeløb for et par på kontanthjælp eller et par hvor en er på kontanthjælp og en er i lavtlønsjob, 2014-regler								
Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn	
	2 på kontant- hjælp 0 timer	1 i job og 1 på kon- tanthjælp 37 timer	2 på kontant- hjælp 0 timer	1 i job og 1 på kon- tanthjælp 37 timer	2 på kontant- hjælp 0 timer	1 i job og 1 på kon- tanthjælp 37 timer	2 på kontant- hjælp 0 timer	1 i job og 1 på kon-tanthjælp 37 timer
Bruttoløn	0	223.420	0	223.420	0	223.420	0	223.420
Kontanthjælp	260.856	95.040	345.192	181.536	345.192	181.536	345.192	181.536
Indkomst i alt	260.856	318.460	345.192	404.956	345.192	404.956	345.192	404.956
Arbejdsmarkedsbidrag	0	17.614	0	17.614	0	17.614	0	17.614
Skat	60.063	68.542	91.356	99.437	91.056	99.137	91.056	99.137
Indkomst efter skat	200.793	232.304	253.836	287.906	254.137	288.206	254.136	288.206
Husleje	55.497	55.497	66.596	66.596	73.995	73.995	77.695	77.695
Vand, varme, el	17.319	17.319	20.589	20.589	23.119	23.119	24.961	24.961
ATP, A-kasse, fagforening	6.480	14.669	6.480	17.909	6.480	17.909	6.480	17.909
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	10.938	13.369	15.694	19.316	29.448	36.516
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000
Samlede udgifter	79.296	93.485	104.603	124.463	119.289	140.339	138.584	163.081
Boligstøtte	8.328	5.016	4.284	0	15.384	7.788	24.264	16.668
Børnerelaterede ydelser	0	0	13.968	13.968	24.960	24.960	42.600	42.600
Rådighedsbeløb ekskl. særlig støtte	129.825	143.835	167.485	177.411	178.922	180.615	200.808	184.393
Rådighedsbeløb pr. md. ekskl. særlig støtte	10.819	11.986	13.957	14.784	14.599	15.051	15.201	15.366
Forskelsbeløb ekskl. særlig støtte	1.168		827		452		165	
Nettokompensationsgrad ekskl. særlig støtte	0,90		0,93		0,95		0,96	

Tabel B4. Rådighedsbeløb for et par på kontanthjælp eller et par hvor en er på kontanthjælp og en er i lavtlønsjob, 2023-regler									
Arbejdstimer/uge	Ingen børn		1 barn		2 børn		3 børn		
	2 på kontant-hjælp	1 i job og 1 på kontanthjælp	2 på kontant-hjælp	1 i job og 1 på kontanthjælp	2 på kontant-hjælp	1 i job og 1 på kontanthjælp	2 på kontant-hjælp	1 i job og 1 på kontanthjælp	
	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	0 timer	37 timer	
Bruttoløn	0	223.420	0	223.420	0	223.420	0	223.420	
Kontanthjælp	248.016	82.200	328.128	164.472	328.128	164.472	328.128	164.472	
Indkomst i alt	248.016	305.620	328.128	387.892	328.128	387.892	328.128	387.892	
Arbejdsmarkedsbidrag	0	17.614	0	17.614	0	17.614	0	17.614	
Skat	55.254	63.354	84.964	92.659	84.664	92.359	84.664	92.359	
Indkomst efter skat	192.762	224.652	243.164	277.619	243.464	277.919	243.464	277.919	
Husleje	55.497	55.497	66.596	66.596	73.995	73.995	77.695	77.695	
Vand, varme, el	17.319	17.319	20.589	20.589	23.119	23.119	24.961	24.961	
ATP, A-kasse, fagforening	6.480	14.477	6.480	17.717	6.480	17.717	6.480	17.717	
Forældrebetaling til dagtilbud	0	0	9.925	12.356	14.185	17.806	26.504	33.570	
Transportudgifter	0	6.000	0	6.000	0	6.000	0	6.000	
Samlede udgifter	79.296	93.293	103.590	123.258	117.779	138.637	135.640	159.943	
Boligstøtte	8.328	7.332	7.356	0	18.456	10.860	27.336	19.740	
Børnerelaterede ydelser	0	0	13.968	13.968	24.960	24.960	42.600	42.600	
Rådighedsbeløb ekskl. særlig støtte	121.794	138.691	160.898	168.329	169.759	175.102	193.080	180.316	
Rådighedsbeløb pr. md. ekskl. særlig støtte	10.150	11.558	13.408	14.027	14.092	14.592	14.813	15.026	
Forskelsbeløb ekskl. særlig støtte	1.408		619		500		213		
Nettokompensationsgrad ekskl. særlig støtte	0,88		0,94		0,95		0,96		